

Dz.U.05.127.1066

2006.01.01	zm. Dz.U.2005.175.1462	art. 11
2007.01.01	zm. Dz.U.2006.220.1600	art. 14
2007.10.10	zm. Dz.U.2007.176.1238	art. 9
2008.11.15	zm. Dz.U.2008.201.1237	art. 3
2009.08.01	zm. Dz.U.2009.92.753	art. 10

USTAWA

z dnia 13 października 1995 r.

Prawo łowieckie

(tekst jednolity)

Rozdział 1**Przepisy ogólne**

Art. 1. Łowiectwo, jako element ochrony środowiska przyrodniczego, w rozumieniu ustawy oznacza ochronę zwierząt łownych (zwierzyny) i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej.

Art. 2. Zwierzęta łowne w stanie wolnym, jako dobro ogólnonarodowe, stanowią własność Skarbu Państwa.

Art. 3. Celem łowiectwa jest:

- 1) ochrona, zachowanie różnorodności i gospodarowanie populacjami zwierząt łownych;
- 2) ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego na rzecz poprawy warunków bytowania zwierzyny;
- 3) uzyskiwanie możliwie wysokiej kondycji osobniczej i jakości trofeów oraz właściwej liczebności populacji poszczególnych gatunków zwierzyny przy zachowaniu równowagi środowiska przyrodniczego;
- 4) spełnianie potrzeb społecznych w zakresie uprawiania myślistwa, kultywowania tradycji oraz krzewienia etyki i kultury łowieckiej.

Art. 4. 1. Gospodarka łowiecka jest to działalność w zakresie ochrony, hodowli i pozyskiwania zwierzyny.

2. Polowanie oznacza:

- 1) tropienie, strzelanie z myśliwskiej broni palnej, łowienie sposobami dozwolonymi zwierzyny żywej,
- 2) łowienie zwierzyny przy pomocy ptaków łowczych za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska

- zmierzające do wejścia w jej posiadanie.

3. Kłusownictwo oznacza działanie zmierzające do wejścia w posiadanie zwierzyny w sposób niebędący polowaniem albo z naruszeniem warunków dopuszczalności polowania.

Art. 5. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw rolnictwa oraz Państwowej Rady Ochrony Przyrody i Polskiego Związku Łowieckiego, ustali, w drodze rozporządzenia, listę gatunków zwierząt łownych, uwzględniając podział na zwierzynę płąwą, grubą, drobną oraz drapieżniki.

Rozdział 2

Organy administracji w zakresie łowiectwa

Art. 6. Naczelnym organem administracji rządowej w zakresie łowiectwa jest minister właściwy do spraw środowiska.

Art. 7. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, administrację w zakresie łowiectwa sprawuje samorząd województwa jako zadanie z zakresu administracji rządowej.

Rozdział 3

Zasady gospodarki łowieckiej

Art. 8. 1. Gospodarka łowiecka prowadzona jest w obwodach łowieckich przez dzierżawców lub zarządców.

2. Odstrzały redukcyjne zwierząt łownych w parkach narodowych i rezerwach, prowadzone w oparciu o przepisy o ochronie przyrody, odbywają się na zasadach określonych w ustawie i zgodnie z obowiązującymi okresami ochronnymi i kryteriami selekcji.

3. Gospodarka łowiecka prowadzona jest na zasadach określonych w ustawie, w oparciu o roczne plany łowieckie i wieloletnie łowieckie plany hodowlane.

3a. Roczne plany łowieckie sporządzane są przez dzierżawców obwodów łowieckich, po zasięgnięciu opinii wójta (burmistrza, prezydenta miasta), i podlegają zatwierdzeniu przez właściwego nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w uzgodnieniu z Polskim Związkiem Łowieckim.

3b. Roczne plany łowieckie w obwodach wyłączonych z wydzierżawienia sporządzane są przez ich zarządców i podlegają zatwierdzeniu przez dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

3c. Roczne plany łowieckie dla:

- 1) obwodów łowieckich graniczących z parkami narodowymi opiniowane są dodatkowo przez dyrektora parku narodowego;
- 2) obwodów łowieckich, na terenie których znajdują się obręby hodowlane, opiniowane są dodatkowo, w zakresie pozyskania piżmaka i łyski przez uprawnionych do rybactwa w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 750, z późn. zm.¹⁾).

3d. W przypadku odmowy zatwierdzenia lub uzgodnienia w całości lub części rocznego planu łowieckiego zainteresowanemu przysługuje odwołanie odpowiednio do dyrektora regionalnej dyrekcji lub Dyrektora Generalnego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

3e. Wieloletnie łowieckie plany hodowlane sporządzają dyrektorzy regionalnych dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w uzgodnieniu z marszałkami województwa i Polskim Związkiem Łowieckim.

4. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób sporządzania rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych dla sąsiadujących ze sobą obwodów łowieckich o zbliżonych warunkach przyrodniczych (rejonów hodowlanych) oraz sposób zatwierdzania rocznych planów łowieckich, uwzględniając zasadę optymalnego gospodarowania populacjami zwierząt łownych oraz ochrony lasu przed szkodami wyrządzanymi przez te zwierzęta.

Art. 9. 1. Ochrona zwierzyny - poza zasadami określonymi w przepisach o ochronie przyrody - obejmuje tworzenie warunków bezpiecznego bytowania zwierzyny, a w szczególności:

- 1) zwalczanie kłusownictwa i wszelkich zjawisk szkodnictwa łowieckiego;
- 2) zakaz - poza polowaniami i odłowami, sprawdzianami pracy psów myśliwskich, a także szkoleniami ptaków łowczych, organizowanymi przez Polski Związek Łowiecki - płoszenia, chwytania, przetrzymywania, ranienia i zabijania zwierzyny;
- 3) zakaz wybierania i posiadania jaj i piskląt, wyrabiania i posiadania wydmuszek oraz niszczenia legowisk, nor i gniazd ptasich.

2. Starosta może wyrazić zgodę, na okres do 6 miesięcy, na przetrzymywanie zwierzyny, osobie, która weszła w jej posiadanie w wyniku osierocenia, wypadku lub innego uszkodzenia ciała zwierzyny,

mając na uwadze potrzebę podjęcia koniecznej opieki i leczenia. Zwierzyna ta powinna następnie być przekazana uprawnionym podmiotom w celu dalszej hodowli.

3. Do celów hodowlanych, w tym eksportu, oraz celów naukowych dozwolone jest łowienie zwierzyny żywej wyłącznie w sieci i nieraniące pułapki, w tym pułapki niechwytające za kończynę.

Art. 10. 1. Hodowanie lub utrzymywanie chartów rasowych lub ich mieszańców wymaga zezwolenia starosty właściwego ze względu na miejsce prowadzenia ich hodowli lub utrzymywania, wydawanego na wniosek osoby zamierzającej prowadzić taką hodowlę lub utrzymywać takiego psa.

2. Minister właściwy do spraw rolnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Związku Kynologicznego w Polsce oraz Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób hodowania i utrzymywania chartów rasowych oraz ich mieszańców, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ludzi oraz, w odpowiednim zakresie, bezpieczeństwa zwierząt.

3. W przypadku niespełnienia wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie ust. 2 starosta odmawia wydania zezwolenia, o którym mowa w ust. 1.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do cofnięcia zezwolenia, o którym mowa w ust. 1.

5. Organem właściwym w sprawie cofnięcia zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, jest starosta właściwy ze względu na miejsce prowadzenia hodowli lub utrzymywania chartów rasowych lub ich mieszańców.

6. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, wygasa w razie zmiany miejsca prowadzenia hodowli lub utrzymywania chartów rasowych lub ich mieszańców.

7. Rozstrzygnięcia w sprawie wydania zezwolenia oraz cofnięcia zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, są podejmowane w formie decyzji administracyjnej.

Art. 11. 1. Łowiectwo jest prowadzone zgodnie z podstawowymi kierunkami użytkowania terenów rolnych, leśnych i rybackich, w warunkach stałego polepszania zwierzynie środowiska jej bytowania.

2. Gospodarowanie populacjami zwierzyny wymaga w szczególności:

- 1) tworzenia stałych i okresowych osłon dla zwierzyny (lasy, zadrzewienia, zakrzewienia, remizy, osłony miejsc łągowych);
- 2) wzbogacania naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny w lasach;
- 3) zachowania istniejących naturalnych zbiorników wodnych, rekonstrukcji i tworzenia nowych;
- 4) racjonalnego stosowania środków chemicznych w rolnictwie i leśnictwie;
- 5) stosowania terminów i technik agrotechnicznych niezagrażających bytowaniu zwierzyny na danym terenie;
- 6) utrzymywania korytarzy (ciągów) ekologicznych dla zwierzyny;
- 7) utrzymywania struktury wiekowej i płciowej oraz liczebności populacji zwierzyny właściwych dla zapewnienia równowagi ekosystemów oraz realizacji głównych celów gospodarczych w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie;
- 8) ochrony zwierzyny przed zagrożeniem ruchu pojazdów samochodowych na drogach krajowych i wojewódzkich.

3. Dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich oraz wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) i nadleśniczowie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe współdziałają w sprawach związanych z zagospodarowaniem obwodów łowieckich, w szczególności w zakresie ochrony i hodowli zwierzyny.

Art. 12. Dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich mogą, po uzyskaniu zgody właściciela, posiadacza lub zarządcy gruntu, wyznaczać i oznakowywać zakazem wstępu obszary stanowiące ostoje zwierzyny oraz wznosić urządzenia związane z prowadzeniem gospodarki łowieckiej.

Art. 13. Dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich obowiązani są dokarmiać zwierzynę, zwłaszcza w okresach występowania niedostatku żeru naturalnego oraz wówczas, gdy w sposób istotny może to wpłynąć na zmniejszenie szkód wyrządzanych przez zwierzynę w uprawach i płodach rolnych oraz w gospodarce leśnej.

Art. 14. Dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich oraz właściciele, posiadacze i zarządcy gruntów są obowiązani zawiadomić właściwy organ *Państwowej Inspekcji Weterynaryjnej* lub urząd gminy albo

najbliższy zakład leczniczy dla zwierząt o dostrzeżonych objawach chorób zwierząt żyjących wolno.

Art. 15. 1. Zwierzyna pozyskana w obwodzie łowieckim zgodnie z przepisami prawa stanowi własność dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, a na terenach niewchodzących w skład obwodów łowieckich - własność Skarbu Państwa.

2. Zwierzyna bezprawnie pozyskana stanowi własność Skarbu Państwa.

3. Osoby wykonujące polowanie mogą odstąpić im zwierzynę spożytkować według własnego uznania, z wyłączeniem odprzedaży.

4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wysokość ekwiwalentu za zwierzynę bezprawnie pozyskaną, podmioty właściwe do zagospodarowania w imieniu Skarbu Państwa bezprawnie pozyskanej zwierzyny, pobrania środków pochodzących ze sprzedaży tusz oraz należnego ekwiwalentu, uwzględniając sposób pozyskania zwierzyny, jej gatunek, wielokrotność wartości rynkowej tuszy, a w przypadku samców zwierzyny płowej także jej wartość trofealną.

Art. 16. 1. Zabrania się chowu i hodowli zamkniętej zwierząt łownych, z wyjątkiem bażanta oraz zwierząt uznanych za zwierzęta gospodarskie na podstawie odrębnych przepisów.

2. Minister właściwy do spraw środowiska może wydać zgodę na chów i hodowlę zamkniętą zwierząt łownych niebędących zwierzętami gospodarskimi do celów badań naukowych, dydaktyki, zasiedleń lub eksportu zwierzyny żywej.

Rozdział 4

Działalność gospodarcza w zakresie łowiectwa

Art. 17. 1. Działalność gospodarcza polegająca na świadczeniu usług turystycznych obejmujących:

- 1) polowania wykonywane przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) polowania za granicą

- jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807 i Nr 281, poz. 2777 oraz z 2005 r. Nr 33, poz. 289 i Nr 94, poz. 788) i wymaga wpisu do rejestru polowań, zwanego dalej "rejestrem".

2. Organem prowadzącym rejestr jest marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę albo miejsce zamieszkania przedsiębiorcy, zwany dalej "organem rejestrowym".

Art. 18. 1. Przedsiębiorca wykonujący działalność, o której mowa w art. 17 ust. 1, jest obowiązany spełniać następujące warunki:

- 1) ustanowić obowiązkowe zabezpieczenie majątkowe roszczeń osób trzecich z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez przedsiębiorcę;
- 2) złożyć z wynikiem pozytywnym egzamin ze znajomości zasad wykonywania polowania oraz zasad ochrony przyrody lub zatrudnić osobę spełniającą ten warunek;
- 3) składać organowi rejestrowemu oryginały dokumentów potwierdzających zawarcie kolejnych umów, albo dokonania kolejnej blokady środków finansowych, o których mowa w ust. 3.

2. Warunkiem wykonywania działalności, o której mowa w art. 17 ust. 1, jest również niekaralność przedsiębiorcy i osób kierujących jego działalnością za przestępstwo określone ustawą oraz przestępstwo przeciwko obrotowi gospodarczemu.

3. Ustanowienie zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, polega na:

- 1) zawarciu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem działalności albo
- 2) zawarciu umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, albo
- 3) blokadzie środków finansowych na rachunku bankowym, na rzecz właściwego samorządu województwa, w wysokości 4 % rocznego przychodu z tytułu wykonywania przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej, o której mowa w art. 17 ust. 1, uzyskanego w roku obrotowym poprzedzającym rok zawarcia umowy, jednak nie mniej niż równowartość w złotych 20.000 euro obliczoną według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym została dokonana blokada środków.

4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, minimalną wysokość sumy gwarancji, o których

mowa w ust. 3 pkt 2, uwzględniając zakres wykonywanej przez przedsiębiorców działalności.

5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanej działalności.

Art. 19. 1. Wpisu do rejestru dokonuje się na podstawie pisemnego wniosku przedsiębiorcy, który powinien zawierać:

- 1) firmę oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP), o ile przedsiębiorca taki numer posiada;
- 2) wskazanie siedziby przedsiębiorcy i jego adresu, a w przypadku osoby fizycznej - również jej adresu zamieszkania;
- 3) numer w rejestrze przedsiębiorców albo w ewidencji działalności gospodarczej;
- 4) określenie zakresu działalności, która ma być objęta wpisem do rejestru.

2. Wraz z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, przedsiębiorca składa oświadczenie następującej treści:

"Oświadczam, że:

- 1) dane zawarte we wniosku o wpis do rejestru polowań są kompletne i zgodne z prawdą;
- 2) znane mi są i spełniam warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług turystycznych obejmujących polowania wykonywane przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub polowania za granicą, określone w ustawie z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie."

3. Oświadczenie powinno również zawierać:

- 1) firmę przedsiębiorcy;
- 2) wskazanie siedziby przedsiębiorcy, a w przypadku osoby fizycznej - również jej miejsca zamieszkania i adresu;
- 3) oznaczenia miejsca i daty złożenia oświadczenia;
- 4) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania przedsiębiorcy, ze wskazaniem imienia i nazwiska oraz pełnionej funkcji.

4. Do wniosku przedsiębiorca dołącza oryginał umowy, o której mowa w art. 18 ust. 3 pkt 1 albo 2, bądź oryginał dokumentu potwierdzającego dokonanie blokady środków finansowych, o której mowa w art. 18 ust. 3 pkt 3.

Art. 20. 1. Wpisowi do rejestru podlegają dane, o których mowa w art. 19 ust. 1, z wyjątkiem adresu zamieszkania, jeżeli jest on inny niż adres siedziby.

2. Przedsiębiorca jest obowiązany zgłaszać organowi rejestrowemu wszelkie zmiany danych, o których mowa w art. 19 ust. 1, w terminie 14 dni od dnia ich powstania.

Art. 21. 1. Egzamin ze znajomości wykonywania polowania oraz zasad ochrony przyrody przeprowadza komisja egzaminacyjna powołana przez ministra właściwego do spraw środowiska.

2. Złożenie z pozytywnym wynikiem egzaminu, o którym mowa w ust. 1, komisja egzaminacyjna stwierdza zaświadczeniem.

3. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) liczbę członków komisji, o której mowa w ust. 1, oraz jej skład, tak aby w skład komisji wchodziło:
  - a) nie mniej niż 3 członków spośród ekspertów z dziedziny ochrony przyrody, gospodarki łowieckiej oraz zasad posiadania i posługiwania się myśliwską bronią palną,
  - b) przedstawiciel ministra właściwego do spraw środowiska - jako przewodniczący komisji,
  - c) przedstawiciel Polskiego Związku Łowieckiego,
  - d) przedstawiciel Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe;
- 2) dokumenty, jakie przedkłada osoba ubiegająca się o przystąpienie do egzaminu, o którym mowa w ust. 1, umożliwiające pełną identyfikację tej osoby;
- 3) sposób przeprowadzania egzaminu, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając objęcie tym egzaminem sprawdzenia znajomości przepisów dotyczących ochrony przyrody, gospodarki łowieckiej oraz posiadania i posługiwania się myśliwską bronią palną;
- 4) wzór zaświadczenia, o którym mowa w ust. 2.

Art. 22. 1. Przedsiębiorca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie obrotu zwierzyną żywą oraz obrotu tuszami zwierzyny i ich częściami, z wyłączeniem sprzedaży dokonywanej przez dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązany:

- 1) prowadzić ewidencję skupu w każdym punkcie skupu;
- 2) zapewniać badania zwierzyny i mięsa zgodnie z przepisami o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz Inspekcji Weterynaryjnej.

2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, zakres ewidencji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, oraz jej wzór, kierując się rodzajem wykonywanej działalności gospodarczej w zakresie obrotu zwierzyną żywą lub tuszami zwierzyny i ich częściami.

Art. 22a. 1. Organ rejestrowy wydaje decyzję o zakazie wykonywania przez przedsiębiorcę działalności objętej wpisem, gdy:

- 1) przedsiębiorca złożył oświadczenie, o którym mowa w art. 19 ust. 2, niezgodne ze stanem faktycznym;
- 2) przedsiębiorca nie usunął naruszeń warunków wykonywania działalności objętej wpisem w wyznaczonym przez organ terminie;
- 3) stwierdzi rażące naruszenie warunków wykonywania działalności objętej wpisem przez przedsiębiorcę.

2. Rażącym naruszeniem warunków wykonywania działalności jest:

- 1) nieprzedłożenie organowi rejestrowemu oryginału umowy, o której mowa w art. 18 ust. 3 pkt 1 albo 2, bądź oryginału dokumentu potwierdzającego dokonanie blokady środków finansowych, o której mowa w art. 18 ust. 3 pkt 3;
- 2) wykonywanie działalności poza zakresem określonym we wniosku.

Art. 22b. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

Rozdział 5

Obwody łowieckie

Art. 23. 1. Obwód łowiecki stanowi obszar gruntów o ciągłej powierzchni, zamkniętej jego granicami, nie mniejszy niż trzy tysiące hektarów, na którego obszarze istnieją warunki do prowadzenia łowiectwa.

2. W szczególnych przypadkach, uzasadnionych względami racjonalnej gospodarki łowieckiej i warunkami terenowymi, mogą być tworzone, za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska, obwody łowieckie o mniejszej powierzchni.

Art. 24. 1. Obwody łowieckie dzielą się na obwody łowieckie leśne i polne.

2. Obwód łowiecki leśny jest to obszar, w którym grunty leśne stanowią co najmniej 40 % ogólnej powierzchni tego obszaru.

3. Obwód łowiecki polny jest to obszar, w którym grunty leśne stanowią mniej niż 40 % ogólnej powierzchni tego obszaru.

Art. 25. Obwody łowieckie są tworzone przy uwzględnieniu następujących zasad:

- 1) optymalnego zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony, zachowania i rozwoju preferowanych gatunków zwierzyny;
- 2) unikania dzielenia zbiorników wodnych;
- 3) ustalania przebiegu granic po naturalnych lub wyraźnych znakach w terenie.

Art. 26. W skład obwodów łowieckich nie wchodzi:

- 1) parki narodowe i rezerваты przyrody, z wyjątkiem rezerwatów lub ich części, w których na obszarach wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych nie zabroniono wykonywania polowania;
- 2) tereny w granicach administracyjnych miast; jeżeli jednak granice te obejmują większe obszary leśne lub rolne, z obszarów tych może być utworzony obwód łowiecki lub mogą być one włączone do innych obwodów łowieckich;
- 3) tereny zajęte przez miejscowości niezaliczane do miast, w granicach obejmujących zabudowania

mieszkalne i gospodarcze z podwórzami, placami i ulicami oraz drogami wewnątrz tych miejscowości;

- 4) budowle, zakłady i urządzenia, tereny przeznaczone na cele społeczne, kultu religijnego, przemysłowe, handlowe, składowe, transportowe i inne cele gospodarcze oraz obiekty o charakterze zabytkowym i specjalnym, w granicach ich ogrodzeń.

Art. 27. 1. Podziału na obwody łowieckie oraz zmiany granic tych obwodów dokonuje w obrębie województwa właściwy sejmik województwa, w drodze uchwały, po zasięgnięciu opinii właściwego dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i Polskiego Związku Łowieckiego, a także właściwej izby rolniczej.

2. Jeżeli obwód łowiecki ma się znajdować w obszarze więcej niż jednego województwa, uchwałę, o której mowa w ust. 1, podejmuje sejmik województwa właściwy dla przeważającego obszaru gruntów w uzgodnieniu z sejmikiem województwa właściwym dla pozostałego gruntu.

3. Podział na obwody łowieckie obszarów gruntów pozostających w zarządzie organów wojskowych lub przydzielonych tym organom do wykorzystania oraz zmiana granic tych obwodów odbywa się w porozumieniu z tymi organami.

Art. 28. 1. Obwody łowieckie wydzierżawia się kołom łowieckim Polskiego Związku Łowieckiego, z zastrzeżeniem ust. 1a.

1a. Obwody łowieckie podlegają wydzierżawieniu przez Polski Związek Łowiecki tylko wtedy, gdy żadne koło łowieckie nie jest zainteresowane ich dzierżawieniem i tylko do czasu złożenia oferty przez koło łowieckie.

2. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, może, w drodze decyzji, wyłączyć obwody łowieckie z wydzierżawiania i przekazać je na czas nie krótszy niż 10 lat w zarząd z przeznaczeniem na ośrodki hodowli zwierzyny, w których - oprócz polowania - realizowane są cele związane w szczególności z:

- 1) prowadzeniem wzorcowego zagospodarowania łowisk, wdrażaniem nowych osiągnięć z zakresu łowiectwa;
- 2) prowadzeniem badań naukowych;
- 3) odtwarzaniem populacji zanikających gatunków zwierząt dziko żyjących;
- 4) hodowlą rodzimych gatunków zwierząt łownych w celu zasiedlania łowisk;
- 5) hodowlą zwierząt łownych szczególnie pożytecznych w biocenozach leśnych;
- 6) prowadzeniem szkoleń z zakresu łowiectwa.

3. Ośrodki hodowli zwierzyny mogą być prowadzone za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska przez: Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Polski Związek Łowiecki, instytucje naukowo-dydaktyczne oraz inne jednostki, które do dnia wejścia w życie ustawy prowadziły takie ośrodki. Prawo do prowadzenia ośrodków hodowli zwierzyny jest niezbywalne.

4. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady przekazywania w zarząd obwodów łowieckich wyłączonych z wydzierżawiania, uwzględniając tryb postępowania, jednostkom, których zadania ustawowe dają gwarancję realizacji celów, o których mowa w ust. 2.

Art. 29. 1. Obwody łowieckie wydzierżawiają, na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego, po zasięgnięciu opinii wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz właściwej izby rolniczej:

- 1) obwody łowieckie leśne - dyrektor regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe;
- 2) obwody łowieckie polne - starosta, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej;
- 3) obwody łowieckie znajdujące się na terenie więcej niż jednego powiatu - starosta powiatu, na terenie którego znajduje się największa część obwodu łowieckiego.

1a. Obwód łowiecki obejmujący obszar gruntów pozostających w zarządzie organów wojskowych lub przydzielonych tym organom do wykorzystania może być wydzierżawiony kołom łowieckim za zgodą tych organów.

2. Obwody łowieckie wydzierżawia się na czas nie krótszy niż 10 lat. Po upływie tego okresu dotychczasowemu dzierżawcy przysługuje pierwszeństwo w zawarciu umowy dzierżawy na dalszy okres.

3. W przypadku podziału obwodu łowieckiego dotychczasowemu dzierżawcy lub zarządcy przysługuje prawo wyboru dzierżawy lub zarządzania jednym z obwodów łowieckich powstałych z

podziału.

4. W przypadku podziału obwodu łowieckiego lub zmiany jego granic następuje rozliczenie z jego dotychczasowym dzierżawcą lub zarządcą z tytułu nadpłaconego czynszu dzierżawnego oraz nakładów na zagospodarowanie, poniesionych w ostatnich 2 latach przed dokonaniem tego podziału lub zmian. Kwotę ustaloną w rozliczeniu wypłaca ustępującemu dzierżawcy lub zarządcy dzierżawca lub zarządca nowo utworzonego obwodu łowieckiego.

5. Zasada określona w ust. 4 obowiązuje także w przypadku wyłączenia obwodu łowieckiego z wydzierżawienia w trakcie trwania umowy dzierżawy.

6. W przypadku określonym w art. 28 ust. 1a i przekazaniu przez Polski Związek Łowiecki dzierżawionego obwodu łowieckiego koła łowieckiemu, następuje rozliczenie między stronami obejmujące zwrot nadpłaconego czynszu dzierżawnego, nakładów poniesionych na zagospodarowanie obwodu za okres dzierżawy obwodu łowieckiego przez Polski Związek Łowiecki, nie dłuższy jednak niż 2 ostatnie lata.

Art. 29a. 1. Umowa dzierżawy obwodu łowieckiego w szczególności powinna zawierać:

- 1) numer i powierzchnię obwodu łowieckiego;
- 2) obszar gruntów leśnych i polnych wchodzących w skład obwodu łowieckiego;
- 3) kategorię obwodu łowieckiego;
- 4) wysokość czynszu za dzierżawę obwodu łowieckiego i termin jego płatności;
- 5) obowiązki stron umowy;
- 6) zasady zastosowania odstrzału zastępczego;
- 7) sposób i terminy rozliczeń między stronami umowy w przypadku jej rozwiązania.

2. Umowa dzierżawy obwodu łowieckiego ulega rozwiązaniu w przypadku:

- 1) wyłączenia obwodu łowieckiego z wydzierżawienia;
- 2) rozwiązania koła łowieckiego;
- 3) zgodnego oświadczenia stron.

3. W kwestiach nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące dzierżawy.

Art. 30. 1. W przypadku nieusprawiedliwionego niezrealizowania rocznego planu łowieckiego dzierżawcy obwodów łowieckich obowiązani są do udziału w kosztach ochrony lasu przed zwierzyną.

2. Udział w kosztach, o których mowa w ust. 1, uwzględnia się w wysokości czynszu za dzierżawę obwodu łowieckiego, przy czym udział ten przypada w całości właściwemu nadleśnictwu.

2a. Czynsz dzierżawny ustala się, w zależności od kategorii obwodu łowieckiego, mnożąc ilość hektarów obszaru dzierżawionego obwodu łowieckiego przez równowartość pieniężną żyta, stosując wskaźnik przeliczeniowy, który nie może być wyższy niż 0,07 q żyta za 1 hektar.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) zasady kategoryzacji obwodów łowieckich, uwzględniając liczebność poszczególnych gatunków zwierzyny w określonych środowiskach jej bytowania, rodzaj i wielkość jej pozyskania oraz nasilenie czynników antropogenicznych;
- 2) szczegółowe zasady ustalenia czynszu dzierżawnego, uwzględniając powierzchnię i kategorię obwodu łowieckiego, stosując za podstawę do wyliczeń cenę żyta ustaloną na podstawie ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 1993 r. Nr 94, poz. 431, z późn. zm.²⁾);
- 3) szczegółowe zasady ustalania partycypacji, o której mowa w ust. 1, uwzględniając niezrealizowanie rocznego planu łowieckiego w zakresie pozyskania: łosi, jeleni, danieli i saren, przy czym nie może ona przekroczyć 10 % wartości wpływów ze sprzedaży tusz tych gatunków w roku poprzednim.

Art. 31. 1. Wydzierżawiający obowiązany jest rozliczyć otrzymany czynsz dzierżawny między nadleśnictwami i gminami.

2. Nadleśnictwu przypada czynsz odpowiadający powierzchni państwowych gruntów leśnych, a gminom - odpowiadający pozostałej powierzchni obwodu łowieckiego.

3. Za obwody łowieckie wyłączone z wydzierżawiania zarządcy tych obwodów uiszczają ekwiwalent równy wysokości średniego czynszu za dzierżawę, stosowanego w obwodach łowieckich, wydzierżawionych na obszarze danej gminy lub gmin sąsiednich, a należność rozliczają według zasad określonych w ust. 1 i 2.

Rozdział 6

Polski Związek Łowiecki

Art. 32. 1. Polski Związek Łowiecki jest zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, które prowadzą gospodarkę łowiecką poprzez hodowlę i pozyskiwanie zwierzyny oraz działają na rzecz jej ochrony poprzez regulację liczebności populacji zwierząt łownych.

2. Polski Związek Łowiecki posiada osobowość prawną.

3. Polski Związek Łowiecki oraz koła łowieckie działają na podstawie ustawy oraz statutu uchwalonego przez Krajowy Zjazd Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego.

4. Statut Polskiego Związku Łowieckiego określa w szczególności:

- 1) teren działania i siedzibę Polskiego Związku Łowieckiego;
- 2) sposób nabywania i utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim oraz kole łowieckim, zasady przynależności do kół łowieckich, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków;
- 3) organy Polskiego Związku Łowieckiego oraz koła łowieckiego, ich kompetencje, tryb dokonywania ich wyboru, zmiany bądź uzupełnienia składu;
- 4) zadania koła łowieckiego i sposób ich realizacji oraz zasady reprezentowania koła łowieckiego;
- 5) fundusze i majątek Polskiego Związku Łowieckiego oraz koła łowieckiego, a także sposób ich tworzenia, nabywania i zbywania;
- 6) warunki ważności podejmowanych przez organy Polskiego Związku Łowieckiego bądź koła łowieckiego uchwał;
- 7) sposób ustanawiania składek członkowskich oraz wpisowego na rzecz Polskiego Związku Łowieckiego i koła łowieckiego;
- 8) zasady uchwalania i dokonywania zmian statutu;
- 9) zasady postępowania wewnątrzorganizacyjnego;
- 10) wzory deklaracji członkowskich w Polskim Związku Łowieckim oraz kole łowieckim;
- 11) sankcje dyscyplinarne za naruszenie obowiązków członkowskich;
- 12) warunki i sposób łączenia się, podziału, rozwiązywania oraz likwidacji koła łowieckiego.

5. Osoba fizyczna może zostać członkiem Polskiego Związku Łowieckiego, jeżeli:

- 1) jest pełnoletnia;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) nie była karana za przestępstwa wymienione w prawie łowieckim;
- 4) nabyła uprawnienia do wykonywania polowania;
- 5) złożyła deklarację i uiściła wpisowe.

6. Członkowie Polskiego Związku Łowieckiego podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu od następstw nieszczęśliwych wypadków i od odpowiedzialności cywilnej w zakresie czynności związanych z gospodarką łowiecką i polowaniami.

Art. 32a. 1. Organami Polskiego Związku Łowieckiego są:

- 1) Krajowy Zjazd Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego, jako najwyższa władza Polskiego Związku Łowieckiego, który tworzą, wyłonieni w wyborach pośrednich, przedstawiciele kół łowieckich i przedstawiciele członków niezrzeszonych w kołach łowieckich;
- 2) Naczelna Rada Łowiecka, do zadań której należy ustalanie kierunków i planów działalności Polskiego Związku Łowieckiego między Krajowymi Zjazdami Delegatów oraz realizacja innych zadań przewidzianych statutem, oraz Okręgowe Rady Łowieckie;
- 3) Zarząd Główny jako organ zarządzający.
  2. Zarząd Główny Polskiego Związku Łowieckiego reprezentuje Związek na zewnątrz.
  3. Polski Związek Łowiecki zobowiązany jest posiadać organy kontroli wewnętrznej.
  4. Statut Polskiego Związku Łowieckiego może przewidywać powoływanie innych organów krajowych i okręgowych, które realizują - na terenie swego działania - zadania określone w art. 34.

Art. 33. 1. Koła łowieckie zrzeszają osoby fizyczne i są podstawowym ogniwem organizacyjnym w Polskim Związku Łowieckim w realizacji celów i zadań łowiectwa.

2. Koła łowieckie posiadają osobowość prawną i ponoszą odpowiedzialność za swoje zobowiązania.

3. Osobowość prawną koła łowieckie nabywają i tracą z dniem nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim.

4. Wskazane statutem organy okręgowe, o których mowa w art. 32a ust. 4, koordynują i nadzorują działalność kół łowieckich oraz członków - osób fizycznych niezrzeszonych w kołach łowieckich.

5. Organy, o których mowa w ust. 4, uchylają, w ramach nadzoru, sprzeczne z prawem bądź statutem Polskiego Związku Łowieckiego uchwały kół łowieckich.

6. W sprawach nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim oraz utraty członkostwa w kole łowieckim zainteresowany może - po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego - dochodzić swoich praw na drodze sądowej.

Art. 33a. 1. Koło łowieckie powinno liczyć co najmniej 10 osób fizycznych będących członkami Polskiego Związku Łowieckiego.

2. Założyciele koła podpisują i składają deklarację członkowską.

3. Założyciele koła, którzy podpisali i złożyli deklarację, stają się członkami koła z chwilą przyjęcia go do Polskiego Związku Łowieckiego.

Art. 34. Do zadań Polskiego Związku Łowieckiego należy:

- 1) prowadzenie gospodarki łowieckiej;
- 2) troska o rozwój łowiectwa i współdziałanie z administracją rządową i samorządową, jednostkami organizacyjnymi Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i parkami narodowymi oraz organizacjami społecznymi w ochronie środowiska przyrodniczego, w zachowaniu i rozwoju populacji zwierząt łownych i innych zwierząt dziko żyjących;
- 3) pielęgnowanie historycznych wartości kultury materialnej i duchowej łowiectwa;
- 4) ustalanie kierunków i zasad rozwoju łowiectwa, zasad selekcji populacyjnej i osobniczej zwierząt łownych;
- 5) czuwanie nad przestrzeganiem przez członków Polskiego Związku Łowieckiego prawa, zasad etyki, obyczajów i tradycji łowieckich;
- 6) prowadzenie dyscyplinarnego sądownictwa łowieckiego;
- 7) organizowanie szkolenia w zakresie prawidłowego łowiectwa i strzelectwa myśliwskiego;
- 8) prowadzenie i popieranie działalności wydawniczej i wystawienniczej o tematyce łowieckiej;
- 9) współpraca z pokrewnymi organizacjami zagranicznymi;
- 10) wspieranie i prowadzenie prac naukowych w zakresie gospodarowania zwierzyną;
- 11) prowadzenie i popieranie hodowli użytkowych psów myśliwskich i ptaków łowczych;
- 12) realizacja innych zadań zleconych przez ministra właściwego do spraw środowiska.

Art. 35. 1. Działalność Polskiego Związku Łowieckiego jest finansowana z funduszy własnych, wpisowego, składek członkowskich, zapisów i darowizn oraz dochodów z działalności gospodarczej.

2. Dochód z działalności gospodarczej Polskiego Związku Łowieckiego oraz kół łowieckich służy wyłącznie realizacji ich celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między członków. Mienie Polskiego Związku Łowieckiego i kół łowieckich nie podlega podziałowi między członków.

3. Przepisy regulujące zasady gospodarki finansowej stowarzyszeń stosuje się odpowiednio do gospodarki finansowej Polskiego Związku Łowieckiego.

Art. 35a. 1. Nadzór nad działalnością Polskiego Związku Łowieckiego sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.

2. Przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z 2003 r. Nr 96, poz. 874 oraz z 2004 r. Nr 102, poz. 1055) regulujące zasady nadzoru nad stowarzyszeniami stosuje się odpowiednio do nadzoru nad działalnością Polskiego Związku Łowieckiego.

Rozdział 7

Straż łowiecka

Art. 36. 1. Tworzy się Państwową Straż Łowiecką jako umundurowaną, uzbrojoną i wyposażoną w terenowe, oznakowane środki transportu formacją podległą wojewodzie.

1a. Koordynację działań Państwowej Straży Łowieckiej na obszarze województwa w zakresie realizacji zadań, o których mowa w art. 37 ust. 1, prowadzi komendant wojewódzki Państwowej Straży Łowieckiej powoływany przez wojewodę.

2. Dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich mają obowiązek zatrudnić lub powołać co najmniej jednego strażnika, którego zadaniem jest ochrona zwierzyny i prowadzenie gospodarki łowieckiej.

3. Straż łowiecką stanowią:

- 1) Państwowa Straż Łowiecka;
- 2) strażnicy łowieccy powoływani lub zatrudniani przez dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich.

Art. 37. 1. Zadaniem Państwowej Straży Łowieckiej jest kontrola realizacji przepisów ustawy, a w szczególności w zakresie:

- 1) ochrony zwierzyny;
- 2) zwalczania kłusownictwa i wszelkiego szkodnictwa łowieckiego;
- 3) zwalczania przestępstw i wykroczeń w zakresie łowiectwa;
- 4) kontroli legalności skupu i obrotu zwierzyną.

2. Państwowa Straż Łowiecka współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

Art. 38. 1. Strażnikiem Państwowej Straży Łowieckiej oraz strażnikiem łowieckim może być osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie;
  - 2) ukończyła 21 lat;
  - 3) korzysta z pełni praw publicznych;
  - 4) posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe;
  - 5) cieszy się pozytywną opinią wydaną przez komendanta wojewódzkiego Policji właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej;
  - 6) posiada dobry stan zdrowia;
  - 7) nie była karana sądownie;
  - 8) ukończyła z wynikiem pozytywnym przeszkolenie według programu opracowanego przez ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych.
2. Strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej są pracownikami urzędów wojewódzkich.

Art. 38a. Strażnikowi Państwowej Straży Łowieckiej przysługuje bezpłatne umundurowanie wraz z oznakami służbowymi i odznakami służbowymi, które zobowiązany jest nosić przy wykonywaniu czynności służbowych.

Art. 39. 1. Na terenach obwodów łowieckich ochroną zwierzyny oraz ochroną mienia dzierżawców i zarządców, zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie szkodnictwa łowieckiego i szkodnictwa przyrodniczego, popełnianych w obwodach łowieckich polnych i leśnych, zajmują się strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej, na zasadach określonych w Kodeksie postępowania karnego i Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia.

2. Strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej przy wykonywaniu zadań określonych w ust. 1 mają prawo do:

- 1) legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia w celu ustalenia ich tożsamości;
- 2) nakładania i ściągania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia popełniane na terenach obwodów łowieckich w zakresie szkodnictwa łowieckiego;
- 3) zatrzymywania i dokonywania kontroli środków transportu w obwodach łowieckich oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, w celu sprawdzenia ich ładunku oraz przeglądania zawartości bagaży, w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia;
- 4) przeszukania osób, pomieszczeń i innych miejsc w przypadkach uzasadnionego podejrzenia o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia na zasadach określonych w Kodeksie postępowania karnego;
- 5) ujęcia sprawcy przestępstwa lub wykroczenia na gorącym uczynku lub w pościgu podjętym bezpośrednio po popełnieniu przestępstwa i doprowadzenia do jednostki Policji;
- 6) odbierania za pokwitowaniem przedmiotów pochodzących z przestępstwa lub wykroczenia oraz narzędzi i środków służących do ich popełnienia oraz ich zabezpieczenia;
- 7) prowadzenia dochodzeń oraz wnoszenia i popierania aktu oskarżenia w postępowaniu uproszczonym, jeżeli przedmiotem przestępstwa jest zwierzyna, w trybie i na zasadach określonych

w Kodeksie postępowania karnego;

- 8) prowadzenia postępowania w sprawach o wykroczenia oraz udziału w rozprawach przed *kolegium do spraw wykroczeń* w charakterze oskarżyciela publicznego i wnoszenia *środków zaskarżenia* do sądu rejonowego od rozstrzygnięć *kolegium do spraw wykroczeń* w sprawach zwalczania wykroczeń w zakresie szkodnictwa łowieckiego;
- 9) dokonywania kontroli podmiotów prowadzących skup, przerób i sprzedaż tusz zwierzyny lub ich części w zakresie sprawdzenia źródeł jej pochodzenia;
- 9a) dokonywania kontroli podmiotów prowadzących obrót zwierzyną żywą oraz podmiotów prowadzących chów i hodowlę zwierząt łownych w zakresie sprawdzenia źródeł ich pochodzenia;
- 9b) dokonywania kontroli podmiotów prowadzących sprzedaż usług obejmujących polowania wykonywane przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 10) noszenia broni palnej bojowej, broni myśliwskiej śrutowej, pałki wielofunkcyjnej i kajdanek oraz pocisków, w tym pocisków niepenetracyjnych;
- 11) noszenia miotacza gazu obezwładniającego;
- 12) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, zwracania się o taką pomoc do jednostek gospodarczych, organizacji społecznych, jak również w nagłych przypadkach do każdego obywatela o udzielenie doraźnej pomocy na zasadach określonych w przepisach o Policji, określających szczegółowo zasady żądania takiej pomocy.

3. Strażnik Państwowej Straży Łowieckiej może, wobec osób uniemożliwiających wykonywanie przez niego czynności określonych w ustawie, stosować środki przymusu bezpośredniego w postaci:

- 1) siły fizycznej;
- 2) chemicznych środków obezwładniających w postaci miotacza gazu obezwładniającego;
- 3) pałki wielofunkcyjnej;
- 4) kajdanek;
- 5) pocisków niepenetracyjnych.

4. Zastosowanie przez strażnika Państwowej Straży Łowieckiej środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w ust. 3, powinno odpowiadać potrzebom wynikającym z istniejącej sytuacji i zmierzać do podporządkowania się osoby wydanym poleceniom.

5. Jeżeli zastosowanie środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w ust. 3, okazało się niewystarczające lub ich użycie ze względu na okoliczności danego zdarzenia nie jest możliwe, strażnik Państwowej Straży Łowieckiej ma prawo użycia broni palnej w następujących przypadkach:

- 1) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie własne lub innej osoby;
- 2) przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń palną strażnikowi lub innej osobie uprawnionej do posiadania broni palnej;
- 3) przeciwko osobie niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie zagrozić może życiu lub zdrowiu strażnika albo innej osobie.

6. Użycie broni palnej powinno następować w sposób wyrządzający najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni, i nie może zmierzać do pozbawienia jej życia, a także narazić na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia innych osób.

7. Do wykonywania przez strażnika Państwowej Straży Łowieckiej czynności, o których mowa w ust. 2, a także do użycia przez niego środków przymusu, o których mowa w ust. 3 i 5, stosuje się odpowiednio przepisy o Policji.

8. Strażnikowi Państwowej Straży Łowieckiej wykonującemu obowiązki na terenach obwodów łowieckich przysługują uprawnienia określone odrębnymi przepisami odnoszącymi się do:

- 1) *Straży Ochrony Przyrody* - w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie przyrody;
- 2) Państwowej Straży Rybackiej - w zakresie kontroli legalności dokonywania połowu;
- 3) strażników leśnych - w zakresie zwalczania szkodnictwa leśnego.

9. Czynności, o których mowa w ust. 3, powinny być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, w stosunku do której zostały podjęte.

10. Na sposób przeprowadzenia czynności, o których mowa w ust. 2, przysługuje zażalenie do prokuratora.

11. Strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej przy wykonywaniu czynności służbowych korzystają z ochrony prawnej przewidzianej w przepisach Kodeksu karnego dla funkcjonariusza publicznego.

Art. 40. 1. Strażnicy, o których mowa w art. 36 ust. 3 pkt 2:

- 1) wykonując zadania, współdziałają z Państwową Strażą Łowiecką. Przy wykonywaniu czynności służbowych przysługują im uprawnienia oraz obowiązują zasady, o których mowa w art. 39 ust. 2 pkt 1, 5, 6, 9 i 11, ust. 3 pkt 1 i 2, ust. 4 oraz ust. 9-11;
- 2) mają prawo do noszenia i używania broni myśliwskiej w celach ochrony zwierzyny przed drapieżnikami znajdującymi się na liście zwierząt łownych, zgodnie z rocznym planem łowieckim, o ile są członkami Polskiego Związku Łowieckiego.
  2. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1, strażnik łowiecki ma obowiązek nosić odznakę strażnika oraz na żądanie okazywać legitymację służbową.
  3. Broń myśliwska, o której mowa w ust. 1 pkt 2, może być nabywana przez dzierżawców bądź zarządców obwodów łowieckich oraz używana, ewidencjonowana i przechowywana na zasadach określonych w przepisach o broni i amunicji.

Art. 41. 1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i Ministrem Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymogi kwalifikacji zawodowych, wzory legitymacji, umundurowania, oznak służbowych oraz odznak służbowych strażników Państwowej Straży Łowieckiej, a także szczegółowe kwalifikacje zawodowe, wzór oznaki i legitymacji strażnika łowieckiego.

2. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady:

- 1) współdziałania Państwowej Straży Łowieckiej z Policją i Polskim Związkiem Łowieckim;
- 2) posiadania, ewidencjonowania i przechowywania broni palnej bojowej, broni myśliwskiej śrutowej, amunicji oraz miotaczy gazu obezwładniającego w siedzibach straży.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe sposoby używania, ewidencjonowania i przechowywania w siedzibach Państwowej Straży Łowieckiej broni palnej bojowej, broni myśliwskiej śrutowej, amunicji i miotaczy gazu obezwładniającego. Rozporządzenie powinno określać szczegółowe wymogi dotyczące przechowywania, używania, ewidencjonowania w siedzibach Państwowej Straży Łowieckiej broni palnej bojowej, broni myśliwskiej śrutowej, amunicji do tej broni oraz miotaczy gazu obezwładniającego, a także wzory dokumentów niezbędnych do ewidencjonowania broni i amunicji oraz miotaczy gazu obezwładniającego, jej wydawania i zdania, jak również warunki techniczne, jakim powinien odpowiadać magazyn broni.

Rozdział 8

Wykonywanie polowania

Art. 42. 1. Polowanie może być wykonywane przez członków Polskiego Związku Łowieckiego lub cudzoziemców, o których mowa w art. 42a ust. 1, za zgodą dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego.

2. Podczas polowania uprawniony do jego wykonywania zobowiązany jest posiadać:

- 1) legitymację członkowską Polskiego Związku Łowieckiego. Wymóg ten nie dotyczy cudzoziemców wymienionych w art. 42a ust. 1 i art. 43 ust. 1;
- 2) pozwolenie na posiadanie broni myśliwskiej lub inny dokument uprawniający do jej posiadania, jeżeli wykonuje polowanie za pomocą broni przeznaczonej do celów łowieckich;
- 3) zezwolenie ministra właściwego do spraw środowiska na łowienie zwierzyny przy użyciu ptaka łowczego, jeżeli wykonuje polowanie przy pomocy ptaków łowczych.

3. Wyróżnia się trzy rodzaje uprawnień do wykonywania polowania:

- 1) podstawowe - uprawniające do odstrzału zwierząt łownych, z wyjątkiem samców zwierzyny płowej;
- 2) selekcyjerskie - uprawniające do odstrzału wszystkich zwierząt łownych;
- 3) sokolnicze - uprawniające do łowienia zwierzyny przy pomocy ptaków łowczych.

4. Warunkiem uzyskania uprawnień do wykonywania polowania, o których mowa w ust. 3 pkt 1, jest:

- 1) odbycie rocznego stażu w kole łowieckim lub ośrodku hodowli zwierzyny;
- 2) odbycie szkolenia przeprowadzonego przez Polski Związek Łowiecki;
- 3) złożenie, z wynikiem pozytywnym, egzaminu przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Polski Związek Łowiecki.

5. Z odbycia stażu, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, zwolnieni są:

- 1) osoby posiadające wyższe lub średnie wykształcenie leśne;

- 2) osoby posiadające inne wyższe wykształcenie o specjalności łowieckiej;
- 3) strażnicy łowieccy pełniący swe funkcje przez okres nie krótszy niż 2 lata;
- 4) cudzoziemcy oraz obywatele polscy, którzy przebywają z zamiarem stałego pobytu za granicą, jeżeli posiadają aktualne uprawnienia do wykonywania polowania w innym państwie;
- 5) osoby, które uprzednio utraciły członkostwo w Polskim Związku Łowieckim.

6. Warunkiem uzyskania uprawnień, o których mowa w ust. 3 pkt 2, jest:

- 1) posiadanie uprawnień podstawowych przez co najmniej 3 lata;
- 2) odbycie szkolenia przeprowadzonego przez Polski Związek Łowiecki;
- 3) złożenie egzaminu, z wynikiem pozytywnym, przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Polski Związek Łowiecki.

7. Warunkiem uzyskania uprawnień, o których mowa w ust. 3 pkt 3, jest:

- 1) posiadanie uprawnień podstawowych;
- 2) odbycie szkolenia przeprowadzonego przez Polski Związek Łowiecki;
- 3) złożenie egzaminu, z wynikiem pozytywnym, przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Polski Związek Łowiecki.

8. Do wykonywania polowania indywidualnego jest wymagane, poza dokumentami określonymi w ust. 2, pisemne upoważnienie wydane przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego.

9. Polski Związek Łowiecki ustala wysokość opłat za szkolenie i egzaminowanie, uwzględniając poniesione koszty.

10. Uprawnienia do wykonywania polowania wygasają, o ile zainteresowany w okresie 5 lat od ich nabycia nie uzyskał członkostwa Polskiego Związku Łowieckiego lub też po upływie 5 lat od ustania członkostwa w Polskim Związku Łowieckim.

11. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb wydawania zezwoleń na łowienie zwierzyny przy użyciu ptaków łowczych, kierując się potrzebą podtrzymania polskich zwyczajów i tradycji sokolniczych.

Art. 42a. 1. Uprawnienia do wykonywania polowania posiadają także obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej, jeżeli posiadają uprawnienia do wykonywania polowania w państwie członkowskim Unii Europejskiej i złożą egzamin uzupełniający w języku polskim przed komisją, o której mowa w art. 42 ust. 4 pkt 3, ust. 6 pkt 3 i ust. 7 pkt 3, z obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej przepisów dotyczących zasad i warunków wykonywania polowania, a także listy gatunków zwierząt łownych oraz okresów polowań na te zwierzęta, a w przypadku uprawnień selekcyjnych także zasad selekcji populacyjnej i osobniczej zwierzyny płowej.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 5 lat od dnia egzaminu.

Art. 42b. 1. Termin rozpoczęcia i zakończenia polowania indywidualnego oraz ilość i gatunek pozyskanej zwierzyny podlega wpisowi w książce ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym, którą zobowiązani są posiadać dla każdego obwodu dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich.

2. W przypadku pozyskania zwierzyny na polowaniu indywidualnym myśliwy jest zobowiązany odnotować ten fakt w posiadanym upoważnieniu do wykonywania polowania indywidualnego:

- 1) w odniesieniu do zwierzyny grubej - przed podjęciem czynności transportowych;
- 2) w odniesieniu do zwierzyny drobnej - niezwłocznie po zakończeniu polowania.

3. Za dokonanie wpisu, o którym mowa w ust. 1, odpowiedzialny jest myśliwy wykonujący polowanie.

Art. 42c. Osoba prowadząca punkt skupu obowiązana jest oznakować tusze: łośi, jeleni, danieli, muflonów, saren i dzików bezpośrednio po dostarczeniu przez uprawnionego do wykonywania polowania pozyskanej zwierzyny.

Art. 42d. Odstrzał samców łośi, jeleni, danieli, saren i muflonów podlega ocenie co do jego zgodności z zasadami selekcji osobniczej. Oceny w obwodach podlegających wydzierżawieniu dokonują komisje powołane przez Polski Związek Łowiecki, w skład których wchodzi przedstawiciele: Polskiego Związku Łowieckiego oraz Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, a w obwodach wyłączonych z wydzierżawienia ich zarządcy przy udziale odpowiednio przedstawiciela: Polskiego Związku Łowieckiego albo Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe bądź obu z nich.

Art. 42e. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, sposób wyceny

oraz ewidencji trofeów łowieckich, uwzględniając kryteria wyceny Międzynarodowej Rady Łowiectwa i Ochrony Zwierzyny, a także sposób i formę ochrony trofeów rekordowych oraz wielkość trofeów, których wywóz za granicę jest zabroniony.

Art. 43. 1. Cudzoziemiec lub obywatel polski, który przebywa z zamiarem stałego pobytu za granicą, niebędący członkiem Polskiego Związku Łowieckiego bądź niespełniający warunków określonych w art. 42a może wykonywać polowanie po wykupieniu polowania u przedsiębiorcy wpisanego do rejestru, o którym mowa w art. 17 ust. 1, albo na podstawie zgody ministra właściwego do spraw środowiska. Zgoda jest wydawana na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego lub w przypadku polowań w obwodach zarządzanych na wniosek ich zarządców.

1a. Cudzoziemiec, o którym mowa w ust. 1, może polować wyłącznie w obecności przedstawiciela dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego będącego członkiem Polskiego Związku Łowieckiego, który wskazuje zwierzynę przeznaczoną do odstrzału i odpowiedzialny jest za dokonanie wpisu, o którym mowa w art. 42b ust. 1.

2. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób powoływania komisji egzaminacyjnych oraz zakres i tryb przeprowadzania egzaminów, o których mowa w art. 42 ust. 4 pkt 3, art. 42 ust. 6 pkt 3, art. 42 ust. 7 pkt 3 i art. 42a ust. 1, uwzględniając:
  - a) konieczność zapewnienia w składzie komisji egzaminacyjnej przedstawicieli Polskiego Związku Łowieckiego, samorządu województwa, Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i Policji,
  - b) rodzaje uzyskiwanych uprawnień,
  - c) dokumenty wymagane do złożenia przed egzaminem,
  - d) sposób przeprowadzania i dokumentowania egzaminów;
- 2) wzory dokumentów potwierdzających uzyskanie uprawnień, o których mowa w art. 42 ust. 3 i art. 42a ust. 1.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki wykonywania polowania oraz znakowania, o którym mowa w art. 42c, wzór upoważnienia do wykonywania polowania indywidualnego, wzór książki ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym, uwzględniając istniejące polskie zwyczaje łowieckie oraz kierując się troską o bezpieczeństwo osób i mienia.

Art. 44. 1. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa i po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody oraz Polskiego Związku Łowieckiego określi, w drodze rozporządzenia, dla terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części, okresy polowań na zwierzęta łowne.

2. Sejmik województwa jest uprawniony w uzasadnionych przypadkach do skracania, w drodze uchwały, okresów polowań na terenie województwa, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego i dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody, może zezwolić na dokonanie odstrzału lub odłowu zwierzyny do celów związanych z badaniami naukowymi i edukacją, dla odbudowy populacji, zasiedlania i reintrodukcji gatunków zwierzyny lub dla koniecznych działań w celach hodowlanych, także w okresach ochronnych z uwagi na brak innego zadowalającego rozwiązania oraz pod warunkiem, że nie jest to szkodliwe dla zachowania populacji danych gatunków w stanie sprzyjającym ochronie w ich naturalnym zasięgu występowania.

3a. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 3, jest wydawane na wniosek, który zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) cel wykonania czynności;
- 3) liczbę osobników, których dotyczy wnioski;
- 4) nazwę gatunku lub gatunków w języku polskim i łacińskim, których będą dotyczyły czynności;
- 5) określenie sposobu, miejsca i czasu wykonania czynności oraz wynikających z tego zagrożeń;
- 6) wskazanie podmiotu, który wykona czynności.

3b. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 3 zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) liczbę osobników, których dotyczy zezwolenie;

- 3) nazwę gatunku lub gatunków w języku polskim i łacińskim, których będą dotyczyły czynności;
  - 4) opis czynności, na które wydaje się zezwolenie;
  - 5) wskazanie dozwolonych środków i sposobów odstrzału lub odłowu oraz podmiotów wykonujących te czynności;
  - 6) wskazanie podmiotów uprawnionych do kontroli realizacji wydanego zezwolenia w terenie;
  - 7) określenie terminu złożenia ministrowi właściwemu do spraw środowiska informacji o wykorzystaniu zezwolenia.
4. (uchylony).

Art. 44a. 1. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego może dokonywać odłowu drapieżników, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 3, w pułapki żywołowne.

2. Odłów, o którym mowa w ust. 1, nie jest polowaniem w rozumieniu art. 4 ust. 2.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) gatunki drapieżników, które mogą być odławiane w pułapki żywołowne,
- 2) warunki, czas i miejsce odłowu,
- 3) rodzaje pułapek żywołownych i warunki, jakie muszą one spełniać, aby zapewnić selektywny odłów drapieżników

- uwzględniając konieczność humanitarnego postępowania ze zwierzętami.

Art. 45. 1. W przypadku nadmiernego zagęszczenia zwierzyny, zagrażającego trwałości lasów, nadleśniczy działający z upoważnienia dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego wydaje decyzję administracyjną, nakazującą dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego wykonanie odłowu lub odstrzału redukcyjnego zwierzyny.

2. Jeżeli dzierżawca obwodu łowieckiego nie realizuje rocznego planu łowieckiego w zakresie pozyskania zwierzyny, nadleśniczy działający z upoważnienia dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe wydaje postanowienie o zastosowaniu odstrzału zastępczego zwierzyny, według zasad określonych w umowie dzierżawy obwodu łowieckiego.

3. W przypadku szczególnego zagrożenia w prawidłowym funkcjonowaniu obiektów produkcyjnych i użyteczności publicznej przez zwierzynę, starosta, w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim, może wydać decyzję o odłowu lub odstrzale redukcyjnym zwierzyny.

4. Odstrzały redukcyjne i zastępcze zwierzyny mogą przeprowadzać wyłącznie osoby uprawnione do wykonywania polowania.

Rozdział 9

Szkody łowieckie

Art. 46. 1. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego obowiązany jest do wynagradzania szkód wyrządzonych:

- 1) w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, danielę i sarny;
- 2) przy wykonywaniu polowania.

2. Oględzin i szacowania szkód, o których mowa w ust. 1, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonują przedstawiciele zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego. Na żądanie strony w oględzinach, szacowaniu szkód oraz ustalaniu wysokości odszkodowania uczestniczy przedstawiciel właściwej terytorialnie izby rolniczej.

Art. 47. 1. Właściciele lub posiadacze gruntów rolnych i leśnych powinni, zgodnie z potrzebami, współdziałać z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich w zabezpieczaniu gruntów przed szkodami, o których mowa w art. 46.

2. W przypadku gdy pomiędzy właścicielem lub posiadaczem gruntu a dzierżawcą lub zarządcą obwodu łowieckiego powstał spór o wysokość wynagrodzenia za szkody, o których mowa w art. 46, strony mogą zwrócić się do właściwego ze względu na miejsce powstałej szkody organu gminy w celu mediacji dla polubownego rozstrzygnięcia sporu.

Art. 48. Odszkodowanie nie przysługuje:

- 1) osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na gruntach leśnych;
- 2) posiadaczom uszkodzonych upraw lub plodów rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego przez sejmik województwa w drodze uchwały;
- 3) posiadaczom uszkodzonych upraw lub plonów rolnych, którzy nie wyrazili zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom;
- 4) za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy;
- 5) za szkody powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu;
- 6) za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych.

Art. 49. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, określi, w drodze rozporządzenia, sposób postępowania przy szacowaniu szkód w uprawach i płodach rolnych oraz wypłat odszkodowań za szkody, uwzględniając terminy zgłoszenia szkody, obowiązek szacowania wstępnego i ostatecznego oraz obszar uszkodzonej uprawy.

Art. 50. 1. Skarb Państwa odpowiada za szkody, o których mowa w art. 46 ust. 1, wyrządzone przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną.

1a. (uchylony).

1b. Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1, na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich.

2. Za szkody, o których mowa w ust. 1, wyrządzane na obszarach:

- 1) obwodów łowieckich leśnych odszkodowania wypłaca Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe ze środków budżetu państwa;
- 2) obwodów łowieckich polnych i obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich odszkodowania wypłaca zarząd województwa ze środków budżetu państwa.

3. Za szkody, o których mowa w ust. 1b, odszkodowania wypłaca zarząd województwa ze środków budżetu państwa.

4. Oględzin i szacowania szkód, o których mowa w ust. 1 i 1b, dokonują przedstawiciele podmiotów właściwych do wypłaty odszkodowania.

Rozdział 10

Przepisy karne

Art. 51. 1. Kto:

- 1) strzela do zwierzyny w odległości mniejszej niż 500 m od miejsca zebrań publicznych w czasie ich trwania lub w odległości mniejszej niż 100 m od zabudowań mieszkalnych,
- 2) wybiera jaja, pisklęta, niszczy gniazda ptaków łownych lub niszczy ich legowiska,
- 3) przetrzymuje zwierzynę bez odpowiedniego zezwolenia,
- 4) niszczy nory i legowiska zwierząt łownych,
- 5) niszczy urządzenia łowieckie, wybiera karmę lub sól z lizawek,
- 6) poluje, nie posiadając przy sobie wymaganych dokumentów,
- 7) wbrew przepisom art. 42b ust. 2 nie dokonuje wymaganych wpisów w upoważnieniu do wykonywania polowania indywidualnego

- podlega karze grzywny.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 orzekanie następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Art. 52. Kto:

- 1) gromadzi, posiada, wytwarza, przechowuje lub wprowadza do obrotu narzędzia i urządzenia przeznaczone do kłusownictwa,
- 2) wchodzi w posiadanie bezprawnie pozyskanej tuszy lub trofeów zwierząt łownych,
- 3) bez wymaganego zezwolenia wprowadza do obrotu zwierzynę żywą lub mięso zwierzyny ubitej,

- 4) hoduje lub utrzymuje bez zezwolenia charty rasowe lub ich mieszańce,
  - 5) sprawując zarząd z ramienia dzierżawcy, a w obwodach niewydzierżawionych z ramienia zarządcy, zezwala na polowanie osobie nieuprawnionej do wykonywania polowania lub na przekroczenie zatwierdzonego w planie łowieckim pozyskania zwierzyny,
  - 6) pozyskuje zwierzynę innego gatunku, innej płci lub w większej liczbie, niż przewiduje upoważnienie wydane przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego
- podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 53. Kto:

- 1) poluje na przelotne ptactwo łowne na wybrzeżu morskim w pasie 3.000 m od brzegu w głąb morza lub 5.000 m w głąb lądu,
  - 2) poluje z chartami lub ich mieszańcami,
  - 3) poluje w czasie ochronnym,
  - 4) poluje nie posiadając uprawnień do polowania,
  - 5) wchodzi w posiadanie zwierzyny za pomocą broni i amunicji innej niż myśliwska, środków i materiałów wybuchowych, trucizn, karmy o właściwościach odurzających, sztucznego światła, lepów, wnyków, żelaz, dołów, samostrzałów lub rozkopywania nor i innych niedozwolonych środków,
  - 6) nie będąc uprawnionym do polowania wchodzi w posiadanie zwierzyny
- podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

Art. 54. 1. W razie skazania za czyny wymienione w art. 52 i art. 53, sąd może orzec przepadek broni, pojazdów, narzędzi i psów, przy użyciu których dokonane zostało przestępstwo, a także przepadek trofeów, tusz zwierzyny i ich części.

2. Orzeczenie o przepadku, o którym mowa w ust. 1, może dotyczyć również przedmiotów niestanowiących własności sprawcy.

Rozdział 11

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 55. W ustawie z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 41, poz. 324, z 1990 r. Nr 26, poz. 149, Nr 34, poz. 198 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 31, poz. 128, Nr 41, poz. 179, Nr 73, poz. 321, Nr 105, poz. 452, Nr 106, poz. 457 i Nr 107, poz. 460, z 1993 r. Nr 28, poz. 127, Nr 47, poz. 212 i Nr 134, poz. 646, z 1994 r. Nr 27, poz. 96 i Nr 127, poz. 627 oraz z 1995 r. Nr 60, poz. 310, Nr 85, poz. 426, Nr 90, poz. 446 i Nr 141, poz. 700) w art. 11:

- 1) w ust. 1 po pkt 14 dodaje się pkt 15 w brzmieniu:

"15) obrotu w kraju i z zagranicą zwierzyną żywą oraz tuszami zwierzyny i ich częściami, z wyłączeniem sprzedaży dokonywanej przez dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich na terenie kraju, a także sprzedaży usług turystycznych obejmujących polowania w kraju dla cudzoziemców i polowania za granicą.";

- 2) po ust. 6 dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

"7. Zasady udzielania koncesji, o których mowa w ust. 1 pkt 15, określają przepisy prawa łowieckiego."

Art. 56. W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444, z 1992 r. Nr 21, poz. 85 i Nr 54, poz. 254 oraz z 1994 r. Nr 1, poz. 3 i Nr 127, poz. 627) w art. 47 w ust. 8 w pkt 1 wyrazy "strażników łowieckich" zastępuje się wyrazami "Państwowej Straży Łowieckiej".

Art. 57. W ustawie z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz. 492, z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i z 1994 r. Nr 89, poz. 415) w art. 18 w ust. 8 w pkt 1 wyrazy "strażników łowieckich" zastępuje się wyrazami "Państwowej Straży Łowieckiej".

Art. 58. 1. Przedsiębiorstwa zajmujące się sprzedażą polowań dla cudzoziemców oraz eksportem, obrotem zwierzyny żywej oraz tusz zwierzyny mogą realizować umowy zawarte przed dniem wejścia w życie ustawy przez okres 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

2. Po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, działalność, o której mowa w ust. 1, może

być prowadzona po uzyskaniu koncesji.

Art. 59. 1. Dotychczasowe zrzeszenie Polski Związek Łowiecki staje się Polskim Związkiem Łowieckim w rozumieniu ustawy.

2. Koła łowieckie utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów i istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stają się kołami łowieckimi w jej rozumieniu.

3. Uprawnienia do wykonywania polowania nabyte przed dniem wejścia w życie ustawy zachowują swoją moc i stają się uprawnieniami do wykonywania polowania w jej rozumieniu.

Art. 60. 1. Obwody łowieckie utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów stają się obwodami łowieckimi w rozumieniu niniejszej ustawy.

2. Obwody wyłączone z wydzierżawienia na podstawie dotychczasowych przepisów stają się ośrodkami hodowli zwierzyny w rozumieniu niniejszej ustawy, pod warunkiem, że w ciągu 1 roku od dnia jej wejścia w życie dostosują realizowane cele do wymogów określonych w art. 28 ust. 2.

Art. 61. Umowy dzierżawy obwodów łowieckich zawarte przed dniem wejścia w życie ustawy tracą swoją ważność z dniem 31 marca 1997 r., z zastosowaniem przepisu art. 29 ust. 2.

Art. 62. Przepisy wydane na podstawie ustawy, o której mowa w art. 63, zachowują swoją moc, o ile nie są sprzeczne z niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż w okresie 1 roku od dnia jej wejścia w życie.

Art. 63. Traci moc ustawa z dnia 17 czerwca 1959 r. o hodowli, ochronie zwierząt łownych i prawie łowieckim (Dz. U. z 1973 r. Nr 33, poz. 197, z 1990 r. Nr 34, poz. 198 oraz z 1991 r. Nr 101, poz. 444).

Art. 64. Ustawa wchodzi w życie po upływie 60 dni od dnia ogłoszenia.

-
- ¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 81, poz. 875, Nr 110, poz. 1189 i Nr 115, poz. 1229 oraz z 2004 r. Nr 92, poz. 880.
- ²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1994 r. Nr 1, poz. 3, z 1996 r. Nr 91, poz. 409, z 1997 r. Nr 43, poz. 272 i Nr 137, poz. 926, z 1998 r. Nr 108, poz. 681, z 2001 r. Nr 81, poz. 875, z 2002 r. Nr 200, poz. 1680 oraz z 2003 r. Nr 110, poz. 1039 i Nr 162, poz. 1568.